

Що стосується запасів, то вони включають:

- сировину, основні і допоміжні матеріали, комплектуючі вироби та інші цінності, що призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг;
- незавершене виробництво у вигляді не закінчених обробкою і складанням деталей, вузлів, виробів та незакінчених технологічних процесів;
- готову продукцію, що виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим нормативно – правовим актом;
- та інше [3].

Не всі майнові комплекси і їх структурні підрозділи підприємств можуть бути предметом іпотеки. Предметом застави не можуть бути об'єкти державної власності, приватизація яких заборонена законодавчими актами, а також майнові комплекси державних підприємств та їх структурних підрозділів, що знаходяться у процесі корпоративізації.

Проблема визначеності кола майна, на яке розповсюджується іпотека майнового комплексу підприємства, загострюється ще й тим, що в різні періоди часу підприємству може належати різне майно. І цілком можливо, що в момент звернення стягнення на майновий комплекс підприємства у боржника не буде не лише майна, яке було відображено в балансі підприємства в момент укладення іпотеки, але і взагалі ніякого іншого майна, крім боргів.

Закон України "Про іпотеку" не захищає заставодержателя від можливих фінансових невдач чи зловживань зі сторони заставодавця, які можуть призвести до фактичної відсутності майна у підприємства на момент стягнення.

Необхідно ст.38 Закону України "Про іпотеку" доповнити наступною редакцією: "Іпотека майнового комплексу підприємства розповсюджується на все майно, яке належить і буде належати підприємству в період дії договору іпотеки. В період дії договору іпотеки підприємство зобов'язується мати не менше подвійної суми, передбаченої договором".

Існує незрозумілість щодо застави майнових прав акціонерних товариств, державних і орендних підприємств, які перебувають у процесі приватизації та входять у сферу управління Фонду держмайна України. На заставу таких прав поширюється обмеження в рамках, встановлених наказом Фонду № 618 від 4 червня 1996 р. "Про умови погодження договорів застави" для застави майна названих підприємств. Тому логічно впливає, що й майнові права, що належать таким підприємствам, можуть бути закладені тільки після одержання дозволу Фонду держмайна України.

Необхідно чіткіше врегулювати зобов'язальні правовідносини між суб'єктами підприємницької діяльності. І у той же час слід надати суб'єктам можливість самостійно забезпечувати виконання зобов'язань для того, щоб економічні відносини у державі не стали інертними, а ефективно розвивались.

В проєкті Закону України "Про іпотеку" необхідно передбачити положення про іпотеку підприємств, будівель і споруд із земельною ділянкою, на якій вони знаходяться, а саме: "при іпотеці підприємства як майнового комплексу право застави повинно розповсюджуватися на все майно, яке входить в його склад. Іпотека будівель і споруд повинна допускатися лише з одночасною іпотекою за тим же договором земельної ділянки, на якій знаходиться ця будівля чи споруда або частина цієї ділянки, або належного заставнику права оренди цієї ділянки чи її частини.

Отже, майновий комплекс підприємств є об'єктом застави, склад якого потребує більш вдосконаленого законодавчого врегулювання. Враховуючи вище наведені факти я вважаю, що прийняття Закону України "Про іпотеку" дасть можливість врегулювати існуючі прогалини в законодавстві України відносно майнового комплексу підприємств.

Література

1. Про заставу: Закон України //ВВР- 1992.- №47.-Ст.642.
2. Проект закону України "Про іпотеку".
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби", затверджено наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 р. № 92 та Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси", затверджено наказом Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. №246 // Бухгалтерія.-2001.- № 52/2 (467).

С. Гладій,
аспірант Технологічного університету Поділля,
м. Хмельницький

С. Лучковська,
викладач кафедри права
Технологічного університету Поділля,
м. Хмельницький

ЩОДО ПИТАННЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Іноземні інвестиції дозволяють компенсувати дефіцит національних капіталів, а також є провідником сучасних технологій виробництва та управління, своєрідною "перепусткою" на світові ринки товарів, капіталів та технологій.

Аналіз українських реалій свідчить, що іноземні інвестиції у нашій державі не стали чинником подолання галузевих та регіональних диспропорцій. Їхній обсяг і структура вкладень не дають підстав розцінювати іноземні інвестиції як вагомий позитивний чинник соціально-економічної динаміки.

За розрахунками Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України, загальна потреба в інвестиціях для структурної перебудови економіки становить від 140 до 200 млрд. доларів, а щорічна потреба в інвестиціях - 20 млрд. доларів. Фактично ж валові інвестиції в основний капітал за 1994-2001 рр. склали 47 млрд. доларів.

Збільшення загального обсягу іноземних інвестицій вбачається доцільним провести, перш за все, за рахунок прямого іноземного інвестування. Пряме іноземне інвестування для приймаючої країни має такі позитивні наслідки, як: модернізація виробничої бази, краще задоволення потреб внутрішнього ринку, надання технічної допомоги, підготовка персоналу на рівні сучасних світових вимог і передача управлінських навичок, передача нових технологій та інновацій, створення нових робочих місць, збільшення податкових надходжень у приймаючої країни, ефективніше використання місцевих ресурсів, посилення конкуренції на внутрішньому ринку, структурна перебудова економіки.

Офіційна статистика України показує, що з початку 2001 року темпи надходження прямих іноземних інвестицій в Україну уповільнилися. Аналіз структури прямих іноземних інвестицій по галузях засвідчує, що іноземні інвестори віддають перевагу таким галузям, як харчова промисловість, внутрішня торгівля, машинобудування та металообробка, фінанси, кредит та

страхування. В Україні переважає активність малих за міжнародними мірками іноземних фірм, які не здатні у своїй більшості суттєво вплинути на структуру, технологічний та інноваційний рівень національної економіки.

Недостатнє використання інвестиційного потенціалу України пояснюється низкою факторів: політична нестабільність; непередбачуваність і непрозорість державної політики; надмірна фіскальна активність держави; вузькість та неструктурованість внутрішнього ринку; обтяжлива митна політика; недосконалість галузей інфраструктури; нерозвиненість інституційної інфраструктури ринку; «клановість» економіки, нераціональність економічної поведінки; низька якість життя; недосконалість правового середовища та сфери державного управління економікою.

Вважаємо, що з погляду країни-реципієнта найефективнішим способом залучення іноземного капіталу є прями іноземні інвестиції (ПІІ). У свою чергу, для їх економічної доцільності існує декілька вимог: ПІІ повинні здійснюватись для заміщення імпорту готової продукції, а не для заміщення внутрішнього виробництва; ПІІ повинні створювати експортоорієнтовані виробництва, що веде до ефективного використання порівняльних переваг країни-реципієнта у міжнародному поділі праці; ПІІ повинні в нових розробках використовувати місцевий науковий потенціал і приносити цінний технологічний та управлінський досвід тощо.

Таким чином, важливою складовою економічної політики держави-реципієнта іноземних інвестицій є здійснення належного регулювання їхнього залучення та використання.

Отже, політика заохочення іноземних інвестицій має стати органічною складовою інвестиційної політики держави. Одним з основних чинників, що впливають на стан інвестиційного клімату України, є правове регулювання відносин у сфері іноземного інвестування. Практика залучення іноземних інвестицій свідчить, що їх обсяг залежить від рівня правових гарантій механізму їх забезпечення, які закріплюються законодавством приймаючої країни. Аналіз нормативно-правових актів інвестиційного законодавства України дає підстави стверджувати про недосконалість механізму реалізації таких гарантій. Так, механізм забезпечення майнових прав іноземних інвесторів врегульований спеціальною ст. 10 Закону України «Про режим іноземного інвестування». Із змісту статті випливає, що законодавець передбачив такі форми захисту прав, як виплата компенсації у разі застосування державою примусового вилучення власності та відшкодування збитків, заподіяних державними органами та їх посадовими особами. У той же час законодавець не вказав строки їх виплати, а також тих, хто конкретно має виконувати ці обов'язки, не назвав джерело, з якого здійснюватимуться ці виплати.

Українське законодавство встановлює національний режим для іноземних інвесторів, тобто режим, який є не менш сприятливим, ніж стосовно власних громадян та підприємств. Встановлення національного режиму щодо іноземного інвестування є загальнообов'язаним у практиці розвинених країн та у міжнародних договорах про взаємний захист інвестицій. Виходячи з положень Закону України «Про усунення дискримінації в оподаткуванні суб'єктів підприємницької діяльності, створених з використанням майна та коштів вітчизняного походження» від 17.02.00 р. та Рішення Конституційного Суду України від 29.01.02 р. (справа про оподаткування підприємств з іноземними інвестиціями) можна зробити висновок про скасування пільг для підприємств з іноземними інвестиціями, незалежно від часу внесення іноземних інвестицій та їх реєстрації у сфері валютного та митного регулювання та справляння податків. Зважаючи на це, не уявляється можливим застосувати окремі положення діючих правових актів у сфері іноземного інвестування. Це стосується, зокрема, ч.1 ст.18 Закону України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.96 р., яким закріплено, що майно, яке ввозиться в Україну як внесок іноземного інвестора до статутного фонду підприємств з іноземними інвестиціями (крім товарів для реалізації або власного споживання) звільняється від обкладання митом, та деяких інших.

Отже, механізм правового регулювання іноземного інвестування в Україні є неузгодженим та недосконалим. За останні роки механізм державного управління цією сферою постійно змінювався, але залишається неврегульованим. Це зумовлено також тим, що у державі відсутній єдиний центральний орган виконавчої влади з питань державного управління інвестиційною діяльністю.

Таким чином, з метою покращання механізму залучення іноземного інвестування необхідно провести наступні заходи: розробка чіткої, обґрунтованої державної стратегії залучення іноземних інвестицій; створення єдиного центрального органу виконавчої влади, основним завданням якого повинно бути проведення єдиної державної політики у сфері залучення інвестицій; вдосконалення правового регулювання іноземного інвестування шляхом узгодження діючих нормативно-правових актів у сфері інвестиційної діяльності та розробки механізму реалізації гарантій майнових прав інвесторів; послідовне проведення митної та податкової політики з метою забезпечення режиму для іноземних інвесторів, який є не менш сприятливим, ніж для національних громадян та підприємств; розвиток внутрішнього ринку та його інфраструктури; розширення попиту на внутрішньому ринку як запоруки ефективності здійснення інвестиційних проектів; створення прозорих і справедливих умов легалізації «тіньових капіталів»; сприяння розвитку малих підприємств, в тому числі - на основі іноземних інвестицій, у галузях, визначених як пріоритетні.

Реалізація зазначених заходів має поліпшити загальні умови господарювання, створити сприятливий інвестиційний клімат, що стане передумовою для залучення в економіку України іноземних та мобілізації внутрішніх інвестицій.

Є. Горовець,

*студент IV курсу юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

ПОНЯТТЯ ПОЗОВНОЇ ДАВНОСТІ: ОКРЕМІ НЕДОЛІКИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Історія дослідження інституту позовної давності знає різні підходи до розуміння суті позовної давності, у зв'язку з чим у науковій літературі існує досить багато визначень її поняття. Крім того, по-різному трактує даний інститут радянське цивільне законодавство 1922р. і 1964р.

Як зазначає Є.О.Крашенинніков, «вихідним пунктом визначення позовної давності і з'ясування її предмета слугує право на позов»¹.

Загальноприйнятим серед науковців вважається положення, згідно з яким право на позов слід розглядати у матеріально-правовому і процесуально-правовому значеннях.

Право на позов у процесуальному значенні – це надана будь-якій заінтересованій особі можливість у встановленому законом порядку звернутись до юрисдикційного органу за захистом порушеного чи оспорюваного права, а також охоронюваного законом інтересу.